

RÉVÉSZ

[Egy sorsfordulat körüljárása a dráma, tanítási dráma eszközeivel]

Csoport: középiskolások vagy felnőttek

Körülmények: Két tanóra, megfelelő nagyságú játéktér, minden szereplő számára szék

Kellékek: Cd a zenei bejátszásokhoz, csomagolópapír, filctoll, íróeszközök

Téma: Egy szép karrier előtt álló, életvidám, energikus, táncművészettel foglalkozó óvónő váratlan balesetet szenved és tolószékbe kényszerül. Kilátástalanságairól – kilátásairól gondolkodunk közösen, megismerve a valóságból vett történet valódi végkimenetelét is.

Történet: A drámafoglalkozás a Duna TV által 2002-ben készített életinterjú alapján készült.

Tanulási terület: A kiút keresése válságos helyzetekben. A segítői szerep mélységeinek megélése.

Fókusz: 1. Hogyan tud talpra állni az, aki egy sorscsapás révén úgy érzi, elveszítette életének minden értelmét?

2. Tényleg igaz az, hogy: „*Ami nem öl meg, az megerősít*” ?

Keret: A játékosok a tragédiát elszenvedett főhős ill. annak közeli ismerőseinek, barátainak szerepébe léphetnek a sorsfordulatot jelentő baleset előtti és utáni időkben.

A FOGLALKOZÁS MENETE

RÁHANGOLÁS

(Az óra központi képe egy székhez - kerek-székhez - fog kötődni. És a mozgásképtelenséghez. És a kapcsolatokhoz. Ez a szervező ereje a ráhangoló, pergő tempójúnak szánt, - feltételezésem szerint ismertnek vehető- gyakorlatsornak.)

1. „Fúj, fúj, fúj a szél, annak fúj a szél, aki ...” (ismerkedjünk, mozogjunk e székfoglalóval)
2. „Akadémiai székfoglaló” (éljük át, hogy felugrunk a székről, szaladunk, együttműködünk)
3. „Helycsere tekintetváltással” (kontaktusteremtés és akcióindítás – székről, székre)
4. „Hangradar” (a széken ülő adja a - segélykérő - hangot, a „vak” ez alapján találja meg)

FIGURATEREMTÉS

(Szándék szerint jó lenne minél energikusabb, élettel és értékkel telített, nagyon erős pozitív jövőképpel, egészséges karriervágygal rendelkező főhőst teremteni – főleg azért, hogy a balesettel megteremtődő kontraszt, értékvesztés minél hitelesebb, erőteljesebb legyen.)

1. SZEREP A FALON

A tanár által megadott peremfeltételek mellé gyűjtsünk össze minél több olyan dolgot (külső, belső jellemvonásokat, szokásokat stb.) amelyek segítségével egyre árnyaltabb képet kapunk. A kapott rajzot főltsesszük a falra, és a későbbi jelentésgazdagodást is jelöljük rajta.

Peremfeltételek:

- Hősünk 23 éves óvónő, neve Szegedi Anna Alma. Ki Annának, ki Almának hívja...
[Mivel beszélő neveket választottam, ideírom a jelentéseket:
Anna = a héber Hannah névből > kegyelem, Isten kegyelme, kellem, báj, kecsesség
Alma = a germán Amalberga rövidülése > erőfeszítés a harcban + védelem
Az Anna név „ báj, kecsesség” értelme már most kiderül – a többi az óra végén!]
- Férjezett, a férje mérnök. Boldog házasságban élnek, egyelőre albérletben, de befejezéséhez közeledik a férje által tervezett ház építése. Már a belső munkálatok folynak.
- Két dolog tölti ki az életét: az óvoda és a tánc. Imádja a gyerekeket, kreatív módon neveli őket, a szülők is rajonganak érte. A szülők közül többen is tagok valamelyik táncsoportjában. Működik egészségmegőrző jelleggel csoportja, de van olyan is, amelyikkel kortárstánc-szerű előadásokon dolgozik. Nagyon elismerő kritikákat kapott már különböző versenyek zsűrijétől. Nem lehet elég korán kezdeni: már az óvodában is van táncsoportja!

A csoport tegye minél egészebbé a képet Annáról a „Szerep a falon” - konvenció során!

2. AZ ÖRÖM KÉPEI - Írásos formák - Állóképek - Revü - Montázs

(Minden felkínált munkaforma közös hozadékanak gondolok valamekkora boldogság-mennyiséget. Egy ember nagyon jól érzi magát a bőrében, a helyén van, szereti, amit csinál, szeretik azok, akikkel csinálja. Ezt járjuk körül az említett munkaformákkal, kiscsoportokba szerveződve. Fontos, hogy minden kiscsoport úgy rögzítse munkája eredményét, hogy bármikor megismételhető legyen!)

A) Határidőnapló Anna tele van tervekkel, felkérésekkel. Ő maga is tovább szeretne tanulni, mélyíteni a tudását, ezt átadni. Táncképeken dolgozik, de a legkülönbözőbb helyekre hívják edzőnek is. Néha azt sem tudja, hol áll a feje ... (*A kiscsoport Anna határidőnaplójából mutat meg szemelvényeket.*)

B) Próbaképek A legtehetségesebbekből álló csoportjával egy táncfantázián dolgozik. A témát a mindennapokból meríti, a munkacím: „Székfoglaló” A tér különböző pontjain elhelyezett székeknek, az általuk meghatározott emberi viszonylatoknak fontos szerep jut. Rengeteg ötlet variációjával készül a tánc-játék. (*A kiscsoport ezekből a variációkból mutat meg állóképekben néhányat Kiss Erzszi zenéjére – ill. a montázsban majd más szerveződés szerint.*)

C) Ábrándképek Anna és csapatai sokat tervezgetnek, ábrándoznak. De nemcsak a szakmai sikerekről, hanem a közös emberi pillanatokról is. (farsangi buli; látogatás Annánál kisbabája születése után stb.) (*Anna közösségeinek jövőbeli pillanatairól állít össze egy kis fényképalbumot ez a csoport.*)

D) E-mail özön Anna lap topja szinte állandó üzemmódban van. Alig bír válaszolni a sok üzenetre. A sok gyakorlati egyeztetés mellett az igazi gyöngyszemek azok a pozitív megerősítést jelentő küldemények, amelyeket azoktól az emberektől kap, akikhez szenvedélyesen végzett munkája köti: az óvodásai és/vagy szüleik valamint a táncosai. Néha csak pár sor, néha egy hosszabb leírás, és gyakori a szkennelrel átküldött ovis rajz. (*Szöveges, rajzos üzenetek készítése e kiscsoport lehetősége.*)

Az egyeztetés után sorban megnézzük a kiscsoportok munkáit, - **Revü** - elemezve, hogy mennyiben mélyült tovább a képünk Annáról. (*Lehetőség a „Szerep a falon” bővítésére!*) Majd megpróbálkozhatunk a **Montázs**-konvenció segítségével a különböző formák egyidejű játszátásával újabb megerősítések, játékos feszültségek létrehozása végett.

3. A SORSFORDULAT Narráció - Jelmezöltés/ Tárgyhasználat - Írásos formák
(*Ezen a ponton sokat gondolkodtam. Nem állítom, hogy tévedhetetlen megoldásra jutottam. De hát a drámatanár sorsa az örök kísérletezés. Anna balesetéből nem akartam semmit*

megjeleníteni. S, ha jól megnézzük az óra további menetét, a valódi krízishelyzetbe jutott Anna egyedi szerepfelvételét sem kínálom meg, csupán a közös gondolkodást, vagy egyfajta csoportos átélés lehetőségét. A hitelesség terhe túl nagy? Talán ... Durván elügyetlenkedett kisrealizmusra semmi szükség, a narráció közvetettségével – s így távolságával - behozott döbbenetes hírt erősebbnek gondolom. A „sima” narratív monológ mellé azonban hiányzott valami. Ami egyszerre kézzelfogható is, realitásában és szimbolikájában egyszerre erős ill. még valami, ami kicsit elvontabb formában hozzátesz egy hatáselemet a tragikus pillanathoz. Ezért döntöttem e narráció közben darabokra szakadó (csomagoló)papír mellett. Anna elkeseredettségéből is kifejez valamit, akusztikailag is jelezheti a cafatokra szakadó életet, jövőt – de hordozza az újrakezdés, újra egészsé (?!) illesztés lehetőségét is.

*Tehát: a tanár elmeséli, mi történt Annával – lásd Narráció - miközben a középre kitett (kerekes)széket – **Tárgyhasználat** - borító (csomagoló)papírt lassan négyfelé tépi. A papírdarabokkal később csoportmunka zajlik!)*

Narráció:

Anna, fejében zsongó tervekkel, egyik készülő koreográfiájának dallamát önfeledten dúdolgatva, egy áprilisi péntek délután, amikor az időjárás már engedte, hogy szellőztessenek, a házukban dolgozott. A vidéki úton lévő férjét is szeretne volna meglepni. A leendő gyerekszoba falára festett különböző mesefigurákat. A szoba az emeleten volt, közvetlenül a lépcsőfeljáró mellett. A galéria korlátja még nem készült el, mindig a fal mellett közlekedtek. Az egyik kiürült festékes pohárba tölteni kellett. Ott volt az ötliteres festékesdoboz a szigetelőanyag mögött. Csak egy kicsit kellett odébb rakni a bálát. Anna megemelte a nem túl nehéz anyagot, és ekkor elég volt egyetlen rossz mozdulat: a bámulatos hajlékonyságú, edzett nő megcsúszott, megtántorodott, nem volt mibe kapaszkodnia, s a korlát nélküli galériáról négy métert zuhant, egyenesen az ajzat betonra. Rutinból próbált tompítani, de csak annyit ért el, hogy nem a koponyájára zuhant. Hanem a gerincére. Az ütéstől, a fájdalomtól elájult. Mire magához tért, már a szirénázó mentőautó vitte a kórház felé. A férje riasztotta őket, aki előtt az emeletről csöpögő festék foltjai torz ijedelemmé álltak össze, ahogy megpillantotta mozdulatlan feleségét a végzetes zuhanás után fél órával. (szék „kicsomagolása” kezdődik)

A kórházi diagnózis kegyetlen gyorsasággal megszületett. A gerinc végzetes sérülése miatt Anna élete végéig rokkant marad, ha helyet akar változtatni, kerekesszékre kényszerül. Modern, sokfunkciós gépet kapott. Futárszolgálat vitte ki. Becsomagolva. Anna ágya mellé tették. Ő bámult egy darabig. Majd lassan tépni kezdte a csomagolást, hogy szembenézhesen cafatokra hullott életének négy keréken gördülő visszavonhatatlanságával. Lap topja régóta

néma. Nem ír, nem fogad üzeneteket. Most újra kattog a klaviatúra. Utoljára. Búcsúleveleket fogalmaz.

Írásos formák: *(Az óra 2. pontjának négy kiscsoportja dolgozik újra együtt.)*

Mindenki, akihez Annának/Almának valaha is köze volt, tud a tragédiáról. Résztvételük, sajnálatuk teljes, de ez – lehet, hogy – kevés. Valamilyen módon mindenki segíteni szeretne. Igen, de hogyan?! A csoportok válasszanak egy nézőpontot - ötletrohammal szedjük össze együtt a lehetségeseket (tánc csoport tagok, férj, gyerekek stb.) -, és fogalmazzanak meg segítő mondatokat, hasznosnak tűnő életstratégiákat Anna számára. A csomagolópapír darabokra kerülnek fel az ötlet-darabok, melyekből összeilleszteni remélik a szétesett életet.

(Az óra utolsó képeiben ismét jelentősége lesz a megszületett és itt már egyszer felolvasandó kiscsoportos írásoknak.)

4. VAJON ? - Szerepcsere

Az iménti nézőpont hordozója úgy dönt, hogy - minden bátorságát összeszedve - , felkeresi Annát és szóban is megpróbál hatni rá. A csoportok válasszák ki a legerősebbnek tűnő tanácsaikat, majd a **Szerepcsere**- konvencióval, próbálják végiggondolni, vajon Anna hogy fogadja őket, miket fog mondani. *(Tehát: Anna igazából nem jelenik meg, hanem az egyik csoporttag jeleníti meg őt azzal a céllal, hogy fel tudjanak készülni a lehetséges ellenállásra. Idő és játékbátorság függvénye, hogy megnézzük minden egyes csoport – felkészülés utáni - jelenetét, vagy a csoportok szimultán játéka után meghallgatjuk minden egyes nézőpont összegzését Anna várható reakcióiról.)*

5. RÉVÉSZ - Narráció

Az óra befejező - feloldó - részéhez közeledve a tanár (a valós történet alapján) elmeséli Anna életének alakulását. Lassú, fokozatos elfogadásra, kiütkeresésre épült Anna további sorsa. A feléje áradó figyelem, törődő szeretet először abban segítette, hogy egyáltalán élve maradjon. Majd felkereste egy „révész”. A „**révész**” a sérültek, a toló kocsi kényszerültek világában az a régebb óta sérült személy, aki az új sérültet átviszi a másik oldalra, hogy az ne süllyedjen el, ne tűnjön el. Annán egy ilyen révész segített, s amikor megtalálta új életének új értelmét, már ő is sokak számára lett révész. Mi volt ez az új cél, új értelem? A „double dance” . A kettős tánc. Amikor egy kerekesszékes egy „normál” partner táncol.

Megkoreografáltan vagy szabadon – de valószínűleg nagy örömen energiák felszabadításával. Annának most ilyen táncsoportja van. Gyakorolnak, fellépnek, élnek.

6. ZÁRÓTÁNC - Tabló - Hangaláfestés - Montázs

Éljünk meg valamennyi megélhető a „double dance” művelőinek életéből! Térkitöltés után párokban dolgozunk. A pár egyik tagja egy széken ül. Nem állhat fel, de a kezével, fejével mozoghat. A pár másik tagja olyan pózokat vesz fel, amelyekben a legkülönbözőbb kapcsolódási pontok alapján alakul ki kapcsolat - akár csak szemkontaktus - a széken ülővel. (*Elég az állókép, ne vegyük magunkra a mozgásos koreográfia kényelmetlen nehézségét! Egy-egy képbeállítás tulajdonképpen a „double dance” egy-egy pillanatát tükrözi. Fontos!!! Szerepcserével történjék a tánc! A pár mindkét tagja ízlelje meg mindkét pozíciót!*) A képek improvizatív módon jönnek létre, közben ugyanaz a Kiss Erzsébet zene szól, mint a „régi időkben”, ill. a zene helyett néha a tanár a csoportok által a 3. pontban megfogalmazott segítő mondatokat (*melyek az újra összeragasztott csomagolópapíron vannak a „Szerep a falon mellett”*) olvassa a képek alá. – **Hangaláfestés/Montázs** - Záró pillanatként egy nagy **közös fotó** készül!

7. A FOGLALKOZÁS ZÁRÁSA - VÉGSZÓ

(*Fő indítéka ezen utolsó mondatoknak az, hogy Szegeden épp a Magyar Kultúra Napján kísértük végig Szegedi Anna Alma sorsát – de, azt hiszem, az egyetemes mondatok önmagukért beszélnek az aktualitás nélkül is.*)

A kultúra (ÉKSZ – részletek)

- „ 1. [...] anyagi és szellemi értékek összessége, amelyeket az emberi társadalom létrehozott története során. [...] „
- „ 2. [...] (vél) egyéni műveltség [...] valakinek művelt volta, különösen a léleknek az a kifinomult állapota, amely a tapintatos, figyelmes magatartásban nyilvánul meg. „

Török László Dafti